

प्रधानमंत्री फसल बीमा योजने अंतर्गत
पुनर्रचित हवामानावर आधारीत पीक विमा
योजना राज्यात सन २०१६ मध्ये मृग
बहाराकरिता लागू करण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन

कृषी, पशुसंवर्धन, दुग्धव्यवसाय विकास व मत्स्यव्यवसाय विभाग

शासन निर्णय क्रमांक: विमायो-१०१६/ प्र.क्र. ७७/१४-अ

मादाम कामा रोड, हुतात्मा राजगुरु चौक,

मंत्रालय, विस्तारभवन, मुंबई-४०० ०३२.

दिनांक: ५ जुलै, २०१६.

वाचा :-

- १) केंद्र शासनाचे पत्र क्रमांक जा. क्र. १३०१५/०३/२०१६-क्रेडीट-२, दि.२३ फेब्रुवारी, २०१६.
- २) केंद्र शासनाच्या मार्गदर्शक सूचना जा क्र. ११०१९/०१/२०१५-क्रेडीट-२, दि. २३ मार्च, २०१६.
- ३) आयुक्त कृषि यांचे पत्र क्र. कृआ/-फलो-१/हआफपिवियो/ १६३०/२०१६ दि. ०९/०६/२०१६.

प्रस्तावना :-

प्रधानमंत्री फसल बीमा योजने अंतर्गत पुनर्रचित हवामान आधारीत फळ पीक विमा योजनेस संदर्भाधीन १ येथील पत्रान्वये सन २०१६ च्या खरीप हंगामापासून राबविण्यास मंजूरी देण्यात आली आहे. त्यानुसार, केंद्र शासनाच्या संदर्भाधीन २ येथील मार्गदर्शक सूचनांनुसार राज्यात फळ पीकांना प्रतिकूल हवामान घटकापासून विमा संरक्षण देणे आवश्यक आहे. आयुक्त (कृषि) यांनी संदर्भाधीन क्र. ३ येथील पत्रान्वये ५ क्षेत्रसमूहांचा प्रस्ताव सादर केलेला होता. सदर प्रस्तावास राज्यस्तरीय पीक विमा समन्वय समितीने दि. २७ जून, २०१६ रोजीच्या बैठकीत मान्यता दिली आहे. त्यानुसार, सन २०१६ मध्ये मृग बहाराकरिता सदर योजना राज्यातील संत्रा, मोसंबी, पेरु, चिकू व डाळिंब या फळपिकांसाठी निवडक जिल्ह्यांमध्ये मृग बहारसाठी लागू करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय :-

प्रधानमंत्री फसल बीमा योजने अंतर्गत पुनर्रचित हवामानावर आधारीत पीक विमा योजना सन २०१६ च्या मृग बहारामध्ये संत्रा, मोसंबी, डाळिंब, पेरु व चिकू या फळपिकांकरिता लागू करण्यास या शासन निर्णयाद्वारे मान्यता देण्यात येत आहे.

सदर योजना सदर शासन निर्णयाच्या सहपत्र -१ मध्ये नमूद केलेल्या २५ जिल्ह्यामधील ३२७ तालुक्यातील १४३७ महसूल मंडळात सहपत्र - २ मध्ये निर्धारित केलेल्या फळपिक निहाय प्रमाणकानुसार लागू करण्यात येत आहे. सदर योजना कार्यान्वित करणाऱ्या विमा कंपनीच्या सहपत्र -१ मध्ये नमूद केलेल्या महसूल मंडळात भारतीय कृषि विमा कंपनीने प्राधिकृत केलेल्या त्रयस्थ संस्थेमार्फत स्थापन केलेल्या संदर्भ हवामान केंद्रावर नोंदल्या गेलेल्या हवामानाची आकडेवारी आणि सहपत्र -२ मध्ये नमूद केलेली फळपिक निहाय प्रमाणके यांची सांगड घालून शेतकऱ्यांना संबधीत विमा कंपनीमार्फत नुकसान भरपाई परस्पर बँकेद्वारे अदा करतील. नुकसान भरपाईचे कोणतेही दायित्व शासनावर राहणार नाही.

२) योजनेची उद्दिष्टे:-

१. कमी / जास्त पाऊस, पावसाचा खंड व सापेक्ष आर्द्रता या हवामान धोक्यापासून निर्धारित केलेल्या कालावधीत शेतकऱ्यांना विमा संरक्षण आणि आर्थिक सहाय्य देणे.
२. फळ पीक नुकसानीच्या अत्यंत कठिण परिस्थित शेतकऱ्यांचे आर्थिक स्थैर्य अबाधित राखणे.

३) योजना कार्यान्वित करणारी यंत्रणा व समाविष्ट जिल्हे:-

अ.क्र.	विमा कंपनीचे नांव	जिल्हे
१	इफको टोकियो जनरल इन्शुरन्स कंपनी लिमिटेड. रुरल अँड को-ऑपरेशन डिपार्टमेंट ४-था मजला प्लॉट क्र-३ सेक्टर २९ गुरगाव हरियाणा -१	जालना, अकोला, सातारा, सांगली, सोलापूर, ठाणे, नांदेड, लातूर, नाशिक.
२	रिलायन्स जनरल इन्शुरन्स कंपनी ५७० रेक्टी फायर हाऊस, वडाळा वेस्ट, मुंबई ३९	हिंगोली, जळगाव, वाशिम, यवतमाळ, अमरावती, धुळे, अहमदनगर, औरंगाबाद, परभणी, उस्मानाबाद, बुलढाणा, बीड, पालघर, पुणे, वर्धा, नागपूर.

(ब) सहपत्र -१ मध्ये दर्शविलेले अधिसूचित महसुल मंडळामधील अधिसूचित फळ पीके म्हणजे संत्रा, मोसंबी, पेरु, डाळिंब व चिकू घेणारे सर्व शेतकरी (कुळाणे/ भाडेपट्टीने शेती करणाऱ्या शेतकऱ्यांसह) या योजनेत भाग घेण्यास पात्र आहेत.

(क) विविध वित्तीय संस्थाकडे पीक कर्जासाठी अर्ज केलेल्या व ज्यांची अधिसूचित फळ पीकासाठी पीक कर्ज मर्यादा मंजूर आहे, अशा सर्व शेतकऱ्यांना ही योजना सक्तीची राहिल.

(ड) बिगर कर्जदार शेतकऱ्यांना ही योजना ऐच्छिक राहिल.

४) अधिसूचित फळ पीके, विमा संरक्षण प्रकार (हवामान धोके), विमा संरक्षण कालावधी, विमा संरक्षित रक्कम, प्रमाणके (ट्रिगर) व नुकसान भरपाई रक्कम सहपत्र - २ मध्ये नमुद केल्याप्रमाणे राहिल.

५) अधिसूचित फळ पीके समाविष्ट हवामान धोके व विमा संरक्षण कालावधी खालीलप्रमाणे निर्धारित करण्यात आलेला आहे :-

अ.क्र.	फळ पीके	समाविष्ट धोके	विमा संरक्षण कालावधी
१	संत्रा (मृग बहार)	१) कमी पाऊस २) पावसाचा खंड	१५ जून, २०१६ ते १५ जूलै, २०१६ १६ जुलै, २०१६ ते १५ ऑगस्ट, २०१६
२	मोसंबी (मृग बहार)	१) कमी पाऊस २) पावसाचा खंड	१५ जून, २०१६ ते १५ जूलै, २०१६ १६ जुलै, २०१६ ते १५ ऑगस्ट, २०१६
३	पेरु (मृग बहार)	१) कमी पाऊस	१५ जून २०१६ ते १४ जूलै, २०१६
४	चिकू (मृग बहार)	१) जादा आर्द्रता	१ जूलै, २०१६ ते ३० सप्टेंबर, २०१६
५	डाळिंब	१) कमी पाऊस (फळधारणेची अवस्था) २) कमी पाऊस (फळधारणेची अवस्था) ३) जास्त पाऊस	१५ जुलै, २०१६ ते १५ ऑगस्ट, २०१६ १६ ऑगस्ट, २०१६ ते १५ ऑक्टोबर, २०१६ १६ ऑक्टोबर, २०१६ ते ३० डिसेंबर, २०१६

६) विमा हप्ता दर व विमा हप्ता अनुदान:-

या योजनेअंतर्गत विमा हप्ता दर हा वास्तवदर्शी दराने आकारला जाणार आहे. तथापि, शेतकऱ्याने भरावयाचा फळ पीक निहाय प्रति हेक्टर विमा हप्ता दर खालीलप्रमाणे आहे.

अ.क्र.	बहार	पीके	शेतकऱ्यांनी भरावयाचा जास्तीत जास्त विमा हप्ता
१	मृग	संत्रा, मोसंबी, पेरू, डाळिंब व चिकू	विमा संरक्षित रक्कमेच्या ५ टक्के किंवा वास्तवदर्शी दर यापैकी जी कमी असेल ती रक्कम

या योजनेअंतर्गत निश्चित करण्यात आलेला पीक निहाय प्रति हेक्टर विमा हप्ता दर व शेतकऱ्यांनी प्रत्यक्षात भरावयाचा विमा हप्ता या मधील फरक हा सर्वसाधारण विमा हप्ता अनुदान समजण्यात येईल व हे अनुदान केंद्र व राज्य शासनामार्फत समप्रमाणात दिले जाईल.

७) योजना अंमलबजावणी वेळापत्रक:-

कर्जदार/बिगर कर्जदार शेतकऱ्यांनी बँकेकडे विमा प्रस्ताव सादर करणे आणि बँकांनी कर्जदार/बिगर कर्जदार शेतकऱ्यांचे प्रस्ताव संबंधीत विमा कंपनीकडे सादर करणे याबाबतची अंतिम मुदत खालील प्रमाणे आहे:-

मृग बहार

तपशिल	फळ पीक	अंतिम तारीख	शेरा
१) कर्जदार शेतकरी व कर्ज घेतलेले व बँकेकडून अधिसूचित फळ पिकांसाठी पीक कर्ज मर्यादा मंजूर असलेले शेतकरी यांच्या फळ पिकाचा विमा करण्याची मुदत	संत्रा, मोसंबी, चिकू, पेरू व डाळिंब	संत्रा, मोसंबी, चिकू व पेरू या फळ पिकासाठी १२ जुलै, २०१६ व डाळिंब पिकासाठी १४ जुलै, २०१६	ज्या शेतकऱ्यांची अधिसूचित पिकासाठी (संत्रा, मोसंबी, चिकू, डाळिंब व पेरू) एप्रिल २०१६ ते जुलै २०१६ पर्यंत कर्जमर्यादा मंजूर असेल त्या सर्व शेतकऱ्यांच्या क्षेत्राचा विमा विहित मुदतीत करून घेणे बँकांना अनिवार्य आहे.
२) बँकांनी कर्जदार शेतकऱ्यांची घोषणा पत्रे (डिक्लेरेशन) कृषि विमा कंपनीस सादर करण्याची मुदत	संत्रा, मोसंबी, चिकू, पेरू व डाळिंब	संत्रा, मोसंबी, चिकू व पेरू फळ पीकांसाठी २७ जुलै, २०१६ व डाळिंब या पिकांसाठी २९ जुलै, २०१६	
३) बिगर कर्जदार शेतकऱ्यांनी विमा प्रस्ताव (प्रपोजल) बँकांना सादर करण्याची मुदत	संत्रा, मोसंबी, चिकू, पेरू व डाळिंब	संत्रा, मोसंबी, चिकू व पेरू या फळ पीकासाठी १२ जुलै, २०१६ व डाळिंब पीकासाठी १४ जुलै, २०१६	ऐच्छिक सहभाग
४) बिगर कर्जदार	संत्रा,	संत्रा, मोसंबी, चिकू व	

शेतकऱ्यांची घोषणापत्रे (डिक्लेरेशन) बँकांनी कृषि विमा कंपनीस सादर करण्याची मुदत	मोसंबी, चिक्कू, पेरु व डाल्ढीब	पेरु फळ पीकांसाठी १९ जुलै, २०१६ व डाल्ढीब या पीकांसाठी २१ जुलै, २०१६	
--	---	---	--

८) सदर योजनेतील हवामानाची आकडेवारी सादर करणे आणि नुकसानभरपाई अदा करणे याबाबतचे वेळापत्रक खालीलप्रमाणे राहिल :-

तपशील	कालावधी	शेरा
१) या योजनेत अधिसूचित केलेल्या महसूल मंडळातील समाविष्ट केलेल्या हवामान घटकांची आकडेवारी सादर करणे.	दर पंधरवाड्यात दैनंदिन हवामान धोक्याची प्रमाणित आकडेवारी कृषि आयुक्तालयाच्या संकेस्थळावर सादर करणे.	संबंधित विमा कंपनी त्रयस्थ नोदंणीकृत संस्थेमार्फत स्थापित केलेल्या संदर्भ हवामान केंद्रामार्फत आकडेवारी उपलब्ध करून देईल.
२) नुकसान भरपाई अदा करणे.	विमा कालावधी संपल्यापासून ३० दिवसांत देय होईल.	संबंधित विमा कंपनी विमा हप्ता अनुदान व निवडलेल्या हवामान घटकांची आकडेवारी वेळेत मिळण्याच्या अटीचे अधीन राहून शेतकऱ्यांना बँकामार्फत परस्पर अदा करेल. तसेच विमा कंपन्यांनी नुकसान भरपाई पोटी बँकेकडे जमा केलेली शेतकऱ्यांची रक्कम बँकांनी विना विलंब प्रत्येक शेतकऱ्याच्या बँक खात्यावर जमा करावी. जमा केलेल्या रकमेचा अहवाल दररोज संबंधित विमा कंपनीस व कृषि विभागास पाठविणे बँकांना बंधनकारक राहिल.

९) बँक सेवा शुल्क:-

कर्जदार व बिगर कर्जदार शेतकऱ्यांकडून जमा केलेल्या विमा हप्त्याच्या ४ टक्के रक्कम विमा कंपनीकडून बँक सेवा शुल्क म्हणून बँकाना परस्पर देय होईल.

१०) नुकसान भरपाई ठरविण्याची पद्धती:-

नुकसान भरपाई ठरविण्याची पद्धत सहपत्र - ३ व ४ मध्ये दर्शविल्यानुसार राहिल.

११) इफको टोकियो जनरल इन्शुरन्स कंपनी, रिलायन्स जनरल इन्शुरन्स कंपनी यांचे मार्फत योजनेत सहभागी

होणाऱ्या शेतकऱ्यांना द्यावयाच्या अनुदानासाठी राज्य शासनाच्या हिस्सा पोटी देय होणारी रक्कम खालील लेखाशीर्षा खालील अर्थसंकल्पीय तरतुदीतून भागविण्यात यावी.

मागणी क्रमांक डी - ३, २४०१, पीक संवर्धन,
११०, (दोन) पंचवार्षिक योजनांतर्गत योजना,
राज्य योजना (००) (०७)
हवामानावर आधारित फळ पीक विमा योजना (२४०१ ९४०२)
३३ अर्थसहाय्य

१२) सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा सांकेतांक २०१६०७०२१८१५४९८००१ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(प्र. शं. शेते)

उप सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

१. मा. मुख्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव
२. मा.राज्यमंत्री (कृषि) यांचे खाजगी सचिव
३. मा.मुख्य सचिव यांचे स्वीय सहाय्यक
४. मा.अप्पर मुख्य सचिव (कृषि) यांचे स्वीय सहाय्यक
५. मा.अपर मुख्य सचिव (वित्त), वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई - ३२.
६. मा.अपर मुख्य सचिव (नियोजन), नियोजन विभाग, मंत्रालय, मुंबई - ३२.
७. प्रधान सचिव (महसूल व वन), महसूल व वन विभाग, मंत्रालय, मुंबई - ३२.
८. सचिव (सहकार), सहकार, पणन व वस्त्रोद्योग विभाग, मंत्रालय, मुंबई - ३२.
९. सचिव, कृषि मंत्रालय, भारत सरकार (कृषि व सहकार विभाग) कृषि भवन, नवी दिल्ली (पत्राने)
१०. सचिव, वित्त मंत्रालय, भारत सरकार (वित्त विभाग) (विमा) नवी दिल्ली (पत्राने)
११. संचालक, पिक विमा भारत सरकार, कृषि मंत्रालय, कृषि व सहकार विभाग, नवी दिल्ली.
१२. आयुक्त कृषि, कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे
१३. क्षेत्रीय व्यवस्थापक, रिलायन्स जनरल इन्शुरन्स कंपनी, ५७० रेकटी फायर हाऊस, वडाळा वेस्ट, मुंबई ३१.
१४. क्षेत्रीय व्यवस्थापक, ईफको टोकियो जनरल इन्शुरन्स कंपनी लिमिटेड. ३०३, स्टेलर एन्क्लेव्ह, औंध, पुणे, महाराष्ट्र ४११ ००७.
१५. संचालक लेखा व कोषागारे, मुंबई
१६. सर्व विभागीय आयुक्त,
१७. अधिदान व लेखा अधिकारी, लेखा व कोषागारे संचालनालय, मुंबई - ३२.
१८. निवासी लेखापरीक्षा अधिकारी, मुंबई

१९. महाव्यवस्थापक, महाराष्ट्र नागरी बँका ९ नगीनदास रोड, मुंबई-२३
२०. महाव्यवस्थापक, नाबार्ड, पुनम चेंबर, शिवसागर इस्टेट, वरळी, मुंबई
२१. महालेखापाल (लेखा परीक्षा / लेखा व अनुज्ञेयता) मुंबई / नागपूर
२२. विमा संचालक, म्हाडा इमारत, पहिला मजला, बांद्रा पूर्व, मुंबई
२३. संचालक, माहिती आणि प्रसिध्दी (प्रसिध्दीसाठी) मंत्रालय, मुंबई
२४. संचालक, फलोत्पादन, कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे-०५
२५. संचालक, फलोत्पादन मृद संधारण, नियोजन, विस्तार व प्रशिक्षण, साखर संचालक, मुख्य सांख्यिक, कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे ०५.
२६. मुख्य सांख्यिक, कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे-१
२७. सर्व जिल्हाधिकारी,
२८. सर्व मुख्य कार्यकारी अधिकारी,
२९. सर्व व्यवस्थापक जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँक,
३०. सर्व विभागीय कृषि सह संचालक, महाराष्ट्र राज्य,
३१. उप महाव्यवस्थापक, नाबार्ड, पुनम चेंबर, ५४ वेलस्ली रोड, शिवाजीनगर, पुणे-५
३२. सरव्यवस्थापक, महाराष्ट्र राज्य सहकारी बँक, ९ नगीनदास रोड, मुंबई- २३
३३. मुख्य अधिकारी, सेंट्रल फायनान्स एजन्सी, महाराष्ट्र राज्य सहकारी बँक, ९ नगीनदास रोड, मुंबई- २३
३४. मुख्य अधिकारी, ग्रामीण नियोजन व पत विभाग, रिझर्व्ह बँक ऑफ इंडिया, फोर्ट, मुंबई
३५. व्यवस्थापक, महाराष्ट्र बँक १५०१, शिवाजीनगर, पुणे-५
३६. सर्व जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी
३७. सर्व सहसचिव / उपसचिव / अवर सचिव/ कक्ष अधिकारी, कृषि व पदुम विभाग, मंत्रालय, मुंबई ०३२
३८. उपसचिव, नियोजन विभाग (कार्या. १४३१) / वित्त विभाग (व्यय-१)
३९. उपसचिव (अर्थसंकल्प), उपसचिव (१२अ), कृषि व पदुम विभाग, मंत्रालय मुंबई - ०३२
४०. निवडनस्ती - १४ अ

सहपत्र - १

सन २०१६ मध्ये मृगबहाकरीता पुनर्रचित हवामान आधारित पीक विमा योजना राबविण्याकरिता अधिसूचित जिल्हे, तालुके व महसूल मंडळाची फळ पीक निहाय यादी.

अ.क्र	पीक	जिल्हे	तालुका	महसूल मंडळ
१	संत्रा	अकोला	बार्शी टाकळी	राजंदा
			मुर्तीजापूर	कुरुम, हातगाव, निंभा
			अकोट	अकोट, उमरा, पणज, अकोलखेड
			तेल्हारा	अडगाव बु.
			पातूर	पातूर
२	संत्रा	अमरावती	अमरावती	अमरावती, वडाळी, बडनेरा, नवसारी, डबरगांव, माहूली जहागिर, नांदगाव पेठ.
			भातकुली	निंभा.
			चांदूर रेल्वे	चांदूर रेल्वे, पळसखेड, घुईखेड, आमला विश्वेश्वर, सातेफळ
			धामणगांव रेल्वे	धामणगाव रेल्वे, चिंचाली, भातकुली, अंजनसिंगी, मंगरुळ दस्तगिर, दत्तापूर, तळेगाव दशासर
			नांदगाव खंडेश्वर	नांदगाव खंडेश्वर, दाभा, शिवणी, रसूलापूर, मंगरुळ चव्हाळा, पापळफिळ, लोणी, धानोरा गुरव, माहूलीचोर
			मोर्शी	अंबाडा, हिरवखेड, रिद्धपूर, धामणगाव (काटपूर), नेरपिंगळाई, शिरखेड, मोर्शी.
			वरुड	वरुड, बेनोदा, पुसला, वाठोडा, लोणी, शेंदूरजना घाट, राजूराबाजार
			तिवसा	तिवसा, मोझरी, वऱ्हा, कुऱ्हा वरखेड
			चांदूर बाजार	चांदूर बाजार, ब्राम्हणवाडा थडी, बेलारा, करजगाव, शिरसगाव कसबा, तळेगाव मोहना, आसेगाव (पुर्णा)
			अचलपूर	अचलपूर, रासेगाव, असतपूर, परसापूर, पथोट, परतवाडा
			चिखलदरा	चिखलदरा, सेमाडोह, टेंभूरसोडा
			तेल्हार	हिवरखेड
			अंजनगाव सुर्जी	अंजनगाव, भंडारज, विहीगाव, सातेगाव, कापूस तळणी, कोकडा
३	संत्रा	बुलढाणा	मेहकर	मेहकर
			देऊळगावराजा	मेव्हा राजा, देऊळगाव मही
			लोणार	अंजनी खुर्द, सुलतानपूर
			खामगाव	बोरी अडगाव.
			संग्रामपूर	सोनाळा, बावणबीर
४	संत्रा	यवतमाळ	कळंब	कळंब, कोठा, सावरगाव, जोडमोहा, पिंपळगाव (रु.).
			राळेगाव	राळेगाव, झाडगाव, धानोरा
			पुसद	पुसद, जांबबाजार, वरुड

अ.क्र	पीक	जिल्हे	तालुका	महसूल मंडळ
			उमरखेड	उमरखेड, मुळावा, ढाणकी, विडुळ, चातारी
			महागाव	मोरथ, गुंज, काळी (दौ).
			दिग्रस	दिग्रस, कलगाव, तिवरी, तूपटाकळी.
			दारव्हा	दारव्हा, महागाव
			नेर	माणिकवाडा, वटफळी, शिरजगाव, मालखेड (खु.)
			आर्णी	आर्णी, जवळा.
			बाभुळगाव	घारपळ
५	संत्रा	वर्धा	आर्वी	आर्वी, रोहना, खरांगणा, वाढोणा.
			कारंजा	कारंजा, ठाणेगाव, सारवाडी, कन्नमवार ग्राम
			आष्टी	आष्टी, तळेगाव, साहूर
			देवळी	देवळी, पुलगाव
६	संत्रा	वाशिम	वाशिम	वाशिम, अनर्शिंग. केतकउमरा, पार्डीआसरा, राजगाव
			रिसोड	रिसोड, केनवड, भरजहांगीर, रिठद, पार्डी तिखे
			मालेगाव	मालेगाव, मुंगळा, करंजी, किन्हीराजा, शिरपुर, चांडस, मेडशी
			मंगरुळपीर	मंगरुळपीर, शेलु (खु.), पोटी, कवठळ, धानोरा शेलुबाजार, पार्डीतांडा.
			मानोरा	मानोरा, गिरोली, उमरी, कुपटा.
			कारंजा	कारंजा, उंबर्डा बाजार, कामरगाव.धनज बू., पोहा, खेर्डा बू., हिवरा लाहे., येवता,
७	संत्रा	नागपूर	नागपूर(ग्रा)	सोनेगाव (लोधी), वाडी, बोरी, गोधणी, बुटीबोरी
			कामठी	कामठी, वडोदा.
			हिंगणा	हिंगणा, कान्होलीबारा, अडेगाव, गुमगाव, टाकळघाट.
			रामटेक	देवलापार, रामटेक, मुसेवाडी
			पारशिवणी	पारशिवणी, नवेगाव खैरी, आमडी, कन्हान
			काटोल	काटोल, पारडशिंंगा, येनवा, मेटपांजरा, रिधोरा, कोंढाळी.
			नरखेड	नरखेड, मोवाड, सावरगाव, भिष्णूर, जलालखेडा, मेढला.
			सावनेर	सावनेर, पाटण सावंगी, केळवद, खापा, बडेगाव.
			कळमेश्वर	कळमेश्वर, धापेवाडा, मोहपा, तेलकामठी.
			उमरेड	पाचगाव.
			भिवापूर	भिवापूर, कारगांव
			कुही	तितुर.
८	संत्रा	अहमदनगर	नगर	कापुरवाडी, केडगाव, भिंगार, नागापुर, जेऊर, चिंचोडी (प), वाळकी, चास, रुईछत्तीसी.
			पारनेर	वाडेगव्हाण, निघोज

अ.क्र	पीक	जिल्हे	तालुका	महसूल मंडळ
			श्रीगोंदा	बेलवंडी, चिनाळा, दाव दैठाण, कोळगाव.
			कर्जत	मिरजगाव
			नेवासा	चांदा , घोडेगांव.
९	संत्रा	हिंगोली	हिंगोली	हिंगोली, डिग्रस कराळे, माळहिवरा, खंबाळा, सिरसम (बु.), नरसीनामदेव, बासंबा
			औढानागनाथ	औढानागनाथ, शिरड, जवळाबाजार, साळणा.
			सेनगाव	बोरेगाव, आजगाव, हत्ता, साखरा,
			कळमनुरी	कळमनुरी, वाकोडी, नांदापूर, आखाडाबाळापुर, डोंगरकडा, वारंगाफाटा
			वसमत	हायतनगर, गिरगाव, हट्टा, टेंभुर्नी, आंबा(चोंडी)
१०	संत्रा	बीड	आष्टी	आष्टी, कडा, धामनगाव, दौलावडगाव, पिंपळा, टाकळसिंग, धानोरा

सहपत्र-१.

सन २०१६ मध्ये मृगबहाकरीता पुनर्रचित हवामान आधारित पीक विमा योजना राबविण्याकरिता अधिसूचित जिल्हे, तालुके व महसूल मंडळाची फळ पीक निहाय यादी.

अ.क्र	पीक	प्रस्तावित जिल्हे	तालुका	महसूल मंडळ
१	मोसंबी	औरंगाबाद	औरंगाबाद	चित्ते पिंपळगाव, लाडसावंगी, करमाड, कांचनवाडी, चौका, चिकलठाणा, हार्सुल,
			पैठण	पैठण, पिंपळवाडी, ढोरकीन, लोहगाव, नांदर, विहामांडवा, पाचोड, आडूळ, बिडकिन, बालानगर.
			वैजापूर	गारज, लासूरगाव, महालगाव, नागमठाण, वैजापूर, लाडगाव
			गंगापूर	गंगापूर, हरसूल, वाळूज, तुर्काबाद, सिदवडगाव, मांजरी, शेंदूरवाडा, डोणगाव, भेंडाळा.
			खुल्ताबाद	वेरुळ.
			सिल्लोड	गोळेगाव, सिल्लोड.
			कन्नड	चापानेर, चिंचोली, करंजखेडा, देवगाव रंगारी, चिकलठाणा, कन्नड
			सोयगाव	सोयगाव, सावळजबाजार, बानोटी.
			फुलंब्री	फुलंब्री, वडोद बाजार, पीरबावडा, आळंद.
२	मोसंबी	जालना	जालना	जालना (श), जालना (ग्रा), रामनगर, नेर, विरेगाव, पांचाळवडगाव, वाघुळ (ज), शेताली.
			भोकरदन	भोकरदन, सिपोरा, हसणाबाद, राजूर, केदारखेड, खेडा
			जाफराबाद	जाफराबाद, माहूरा, कुंभारझरी, टेंभूर्णी, वरुड बु.
			बदनापूर	बदनापूर, शेलगाव, दाभाडी, बावणेपांघरी, रोशणगाव.
			अंबड	अंबड, धनगर पिंप्री, जामखेड, रोहिलागड, वडीगोद्री, सुखापरी.
			घनसावंगी	घनसावंगी, राणीउंचेगाव, कुंभार पिंपळगाव, तिर्थपूरी, आंतरवली टेंभे, जांब समर्थ, रांजनी.
			परतूर	परतूर, वाटूर, सातोना, श्रीष्टी, आष्टी.
			मंठा	मंठा, पांगरी गोसावी, तळणी, ठोकसाळ.
३	मोसंबी	नांदेड	नांदेड	लिंबगाव, विष्णूपुरी.
			मुदखेड	मुदखेड, बारड.
			मुखेड	मुखेड, जाहुर.
			धर्माबाद	करखेली.
			हदगाव	हदगाव, पिंपरखेड.
			कंधार	बारुळ.
४	मोसंबी	परभणी	परभणी	परभणी, झरी.
			पाथरी	पाथरी, हादगाव बु.
			मानवत	मानवत, केकरजवळा,
			सेलू	सेलू

अ.क्र	पीक	प्रस्तावित जिल्हे	तालुका	महसूल मंडळ
५	मोसंबी	बीड	बीड	राजुरीनवगण, पिंपळनेर, नाळवंडी, पाली, म्हाळस जवळा, मांजरसुंबा, चौसाळा, पेंडगाव, नेकनूर, लिंबागणेश.
			गेवराई	गेवराई, तलवाडा, रेवकी, जातेगाव, मादळमोही, शिरसदेवी, धोंडराई, उमापूर, चंकलांबा, पाचेगाव
			माजलगाव	माजलगाव, नित्रुड, तालखेड, किटटी आडगाव.
			अंबाजोगाई	पाटोदा (म), घाटनांदूर, लो. सावरगाव, बर्दापूर, ममदापूर,
			पाटोदा	पाटोदा.
			आष्टी	कडा, धामणगाव.
			शिरूर (का)	शिरूर (का) ,रायमोहा,तिंतरवणी.
			धारूर	धारूर, मोहखेडा.
			वडवणी	वडवणी ,कवडगांव बु.
६	मोसंबी	अहमदनगर	शेवगाव	चापडगाव, एरंडगाव, शेवगाव, भातकुडगाव, बोधेगाव, ढोरजळगाव (शे).
			नगर	कापुरवाडी , केडगाव, भिंगार, नागपुर जेऊर, चिचोडी पाटील, वाळकी, चास, रुईछत्तीसी.
			नेवासा	चांदा ,घोडेगाव, सलाबतपूर.
			पारनेर	वाडेगव्हाण, निघोज.
			श्रीगोंदा	बेलवंडी, चिंचाळा, देवदैठाण, कोळगांव.
			कर्जत	मिरजगाव.
			राहुरी	वांबोरी.
			पाथर्डी	पाथर्डी, करंजी.
७	मोसंबी	बुलढाणा	बुलढाणा	मसला बु.
			सिंदखेड राजा	सिंदखेड राजा, सोनुशी, किनगाव राजा, दुसरबीड, नागामलकापूर (पांगरा), शेंदूरजन, साखरखेडा.
८	मोसंबी	अमरावती	अमरावती	वडनेरा, डवरगाव, माहुलीजहांगीर, नांदगाव पेठ.
			धामणगाव रेल्वे	धामणगाव रेल्वे, चिंचोली, अंजनसिंगी.
			वरुड	वरुड, शेंदूरजना घाट, लोणी, पुसला, बेनोडा, वाठोडा, राजूर बाजार.
			मोर्शी	मोर्शी, सिरखेड, हिवरखेड, अंबाडा, नेर पिंगळाई, रिद्धपुर, धामणगाव.
			तिवसा	तिवसा, वरखेड, वन्हा, मोझरी.
९	मोसंबी	नागपूर	नागपूर ग्रा.	वाडी.
			काटोल	काटोल, मॅटपाजरा, येनवा, कोंढाळी, पारडशिंंगा, रिधोरा

अ.क्र	पीक	प्रस्तावित जिल्हे	तालुका	महसूल मंडळ
			नरखेड	नरखेड, सावरगाव, जलालखेडा, मोवाड, मेंढला, भिष्णूर.
			सावनेर	सावनेर, केळवद, खापा, पाटणसावंगी, बडेगाव.
			कळमेश्वर	कळमेश्वर, मोहपा, धापेवाडा, तेलकामठी
१०	मोसंबी	वर्धा	कारंजा	कारंजा, सारवाडी, कन्नमवारग्राम, ठाणेगाव.
			आष्टी	आष्टी, साहूर, तळेगाव.
११	मोसंबी	हिंगोली	हिंगोली	हिंगोली, डिग्रस, मालहिवरा, लिंमळा, शिरसम (बु), नरसीनामदेव, बासंबा
			औढानागनाथ	औढानागनाथ, शिरड, जवळाबाजार, साळणा,
			सेनगाव	बोरेगाव, आजगाव, हत्ता, साखरा,
			कळमनुरी	कळमनुरी, वाकोडी, नांदापूर, आखाडाबाळापुर, डोंगरकडा, वारंगाफाटा
			वसमत	हायतनगर, गिरगाव, हट्टा, टेंभुर्नी, आंबा (चोंडी)
१२	मोसंबी	जळगाव	जळगाव	जळगाव, असोदा, भोकर, पिंप्राळा, नशिराबाद, म्हसावद
			चाळीसगाव	चाळीसगाव, शिरसगाव, बहाळ, हातले, खडकी बु, तळेगाव
			पाचोरा	नगरदेवळा, गाळण,
			पारोळा	तामसवाडी, बहादरपुर, परोळा, शेवाळे, चोरवड,
			भडगांव	भडगांव, आमदडे, कोळगाव, कजगाव.
			जामनेर	पहूर, शेंदूणी, वाकडी.
१३	मोसंबी	यवतमाळ	राळेगाव	धानोरा

सहपत्र-१.

सन २०१६ मृगबहाकरीता पुनर्रचित हवामान आधारित पीक विमा योजना राबविण्याकरिता अधिसूचित जिल्हे, तालुके व महसूल मंडळाची फळ पीक निहाय यादी.

अ.क्र	पीक	प्रस्तावित जिल्हे	तालुका	महसूल मंडळ
१	पेरु	अहमदनगर	अहमदनगर	जेवूर.
			कर्जत	भांबुरा.
			राहुरी	वांबोरी, टाकळीमियाँ.
			पाथर्डी	करंजी.
			कोपरगाव	रवंदे, सुरेगाव, कोपरगाव, दहेगाव बोलका, पोहेगाव.
			राहता	राहता, शिर्डी, लोणी, बाभळेश्वर, पुणतांबा.
			श्रीरामपूर	श्रीरामपूर, उंदीरगाव, टाकळीभान.
२	पेरु	बुलढाणा	बुलढाणा	साखळी बु.
			चिखली	चिखली, हातणी, चांधई.
३	पेरु	नाशिक	नाशिक	गिरणारे, मखमलाबाद.
			सिन्नर	सिन्नर, शहा.
			येवला	जळगाव नेऊर.
			दिंडोरी	दिंडोरी, मोहाडी, कसबेवणी, वरखेडा, उमराळे .बु
			चांदवड	रायपूर, दिद्यवद, दुगांव, वडाळीभोई
			मालेगाव	दाभाडी, सौदाणे, वडनेर.
४	पेरु	पुणे	बारामती	बारामती, वडगाव निंबाळकर.
			दौंड	पाटस.
			हवेली	उरुळीकांचन, थेऊर
			भोर	वेळू
५	पेरु	औरंगाबाद	औरंगाबाद	कांचनवाडी
			सिल्लोड	आमठाणा, सिल्लोड, भराडी
			गंगापूर	हर्सुल तुर्काबाद शेंदुरवाढा डोणगाव,
			वैजापूर	वैजापूर, नागमठाण
			सोयगाव	सोयगाव
६	पेरु	जालना	घनसावंगी	तिर्थपूरी, हर्सुल
			मंठा	मंठा, तळणी,
			भोकरदन	पिंपळगाव रे.
७	पेरु	जळगांव	चाळीसगाव	बहाळ
			पाचोरा	नगरदेवळा, गाळण, पाचोरा, नांद्रा
			अंमळनेर	धरणगाव
			रावेर	ऐनपूर
			पारोळा	पारोळा, तामसवाडी, बहादरपूर, शेळावे, चोरवड
			धरणगाव	धरणगाव
			एरंडोल	एरंडोल, उत्राण गृ.ह., कासोदा
			जामनेर	जामनेर, वाकडी
			जळगाव	जळगाव, असोदा, भोकर, पिंप्राळा, नशिराबाद, म्हसावद

सहपत्र-१.

सन २०१६ मृगबहाकरीता पुनर्रचित हवामान आधारित पीक विमा योजना राबविण्याकरिता अधिसूचित जिल्हे, तालुके व महसूल मंडळाची यादी.

अ.क्र	पीक	प्रस्तावित जिल्हे	तालुका	महसूल मंडळ
१	चिकू	अहमदनगर	पारनेर	पारनेर, भाळवणी, सुपा, वाडेगव्हाण, वडझिरे, निघोज, टाकळी ढोकेश्वर, पळशी
			श्रीगोंदा	श्रीगोंदा, चिचाळा, कोळगाव, काष्टी, मांडवगण
			नेवासा	नेवासा बु., सलाबतपूर, वडाळा बहीरोबा.
			शेवगाव	शेवगाव, भातकुडगांव, बोधेगांव, चापडगांव, ढोरजळगाव (शे), एरंडगाव
			राहूरी	देवळाली, प्रवरा, वांबोरी.
			राहता	राहता, शिर्डी, लोणी, बाभळेश्वर.
			नगर	सावेडी, नागापुर, जेऊर, वाळकी, चास, रुईछत्तीसी
			कर्जत	कर्जत, राशिन, भांबोरा, कोंभळी, मिरजगांव, माहिजळगाव
			कोपरगाव	रवंदे, सुरेगाव, कोपरगाव, दहेगाव बोलका, पोहेगाव.
२	चिकू	ठाणे	शहापूर	शहापूर, किन्हवली, वासिंद, डोळखांब, खर्डी.
			उल्हासनगर	गोरेगाव
३	चिकू	पालघर	पालघर	पालघर, बोईसर, तारापूर, मनोर, सफाळे, आगरवाडी,
			विक्रमगड	विक्रमगड, तलवाडा.
			डहाणू	डहाणू, चिंचणी, सायवन, कासा, मल्याण,
			तलासरी	तलासरी, झरी.
			वसई	वसई, विरार, माणिकपूर, निर्मळ, आगाशी, मांडवी.
			वाडा	वाडा, कंचाड, कोने, कुडूस.
४	चिकू	औरंगाबाद	औरंगाबाद	कांचनवाडी, करमाड, हर्सुल
			पैठण	बिडकीन,
			फुलंब्री	फुलंब्री, वडोदबाजार
			वैजापूर	वैजापूर, महालगाव
			कन्नड	नाचनवेल
५	चिकू	बीड	बीड	बीड, नाळवंडी, पाली, म्हाळस जवळा, मांजरसूंबा, चौसाळा, पेडगाव, नेकनूर, पिंपळनेर, राजूरी न., लिंबागणेश
			आष्टी	आष्टी, कडा, धामनगाव, दौलावडगाव, पिंपळा, टाकळसिंग, धानोरा
			शिरूर (का.)	शिरूर (का.), रायमोहा, तितरवणी
६	चिकू	पुणे	भोर	नसरापूर, वेळू
			जुन्नर	वडगाव आनंद, आपटाळे, बेल्हे, राजूर, निमगावसावा, जुन्नर, नारायणगाव
			शिरूर	शिरूर, रांजनगाव ग., टाकळी हाजी, पाबळ, तळेगाव ढमढेरे, न्हावरा, वडगाव रासाई
			बारामती	पणदरे, उंडवडी (क.प.), वडगाव निबाळकर.

सहपत्र-१.

सन २०१६ मृगबहाकरीता पुनर्रचित हवामान आधारित पीक विमा योजना राबविण्याकरिता अधिसूचित जिल्हे, तालुके व महसूल मंडळाची यादी.

अ.क्र	पीक	प्रस्तावित जिल्हे	तालुका	महसूल मंडळ
१	डाळींब	बुलढाणा	चिखली	पेट, चिखली, चांधईकोलारा, हातणी.
			बुलढाणा	बुलढाणा, धाड
			मोताळा	शेलापुर, बोराखेडी, मोताळा, धामणगाव बढे
			खामगांव	हिवरखेड, काळेगांव.
			देऊळगाव राजा	देऊळगाव राजा, मही दे, तुळजापूर
			मोताळा	शेलापूर, पिंप्रीगवळी, पिंपळगाव देवी, बोराखेडी, मोताळा
			मलकापूर	नरवेल, जांभुळधाबा,
			जळगाव जा.	जामोद
२	डाळींब	जळगांव	चाळीसगांव	चाळीसगांव, शिरसगांव, बहाळ, मेहूणबारे, हातले, तळेगांव, खडकी बु.
			पाचोरा	पाचोरा, नांद्रा, कु-हाड बु., नगरदेवळा, गाळण, वरखेडी बु., पिंपळगांव बु..
			जळगाव	नाशिराबाद, जळगाव, असोदा, भोकर, पिंप्राळा, म्हसावद
			पारोळा	पारसवाडी, पारोळा, तामसवाडी, चोरवड, शेळावे, बहादरपुर.
			भुसावळ	वरणगांव, पिंपळगांव खु.
			रावेर	रावेर, खानापुर, ऐनपुर, खिरोदा प्र.,
			चोपडा	आडावद, चोपडा, लासुर, हातेड
			अमळनेर	मारवड, अमळगाव, अंमळनेर, भरवस, वावडी, शिरुड
			धरणगाव	धरणगाव, साळवा, सोनद बु., पिंपरी
			भडगाव	भडगाव, आमदडे, कोळगाव, कजगाव
			बोदवड	बोदवड
			एरंडोल	एरंडोल, रिंगणगाव
३	डाळींब	धुळे	धुळे	आर्वी, कुसुंबा, नेर (म), लामकणी, धुळे (शगर), शिरुड, बोरकुंड, आर्वी, सोनगिर, नगांव बु., फागणे, मुकटी, धुळे (ग्रा.)
			साक्री	साक्री, कासारे, म्हसदी प्र ने, दुसाने, निजामपूर, ब्राम्हणवेल, पिंपळनेर, दहीवेल, कुडाशीउमरपाटा
			शिंदखेडा	शिंदखेडा, चिमठाणे, शेवाडे, खलाणे, नरडाणे, बेटावद, वर्षी, दोंडाईचा, विखरण, विरदेल.
			शिरपूर	शिरपूर, बोराडी, अर्थे, जवखेडे, होळनाथे, थाळनेरसांगवी
४	डाळींब	सांगली	मिरज	आरग
			तासगाव	सावळज, मांजर्डे

अ.क्र	पीक	प्रस्तावित जिल्हे	तालुका	महसूल मंडळ
			विटा	लेंगरे, करंजे.
			आटपाडी	आटपाडी, दिघंची, खरसंडी
			जत	जत, कुंभारी, मुंचडी, शोगाव, माडग्याळ, उमदी, संख
			कवठेमंहाकाळ	कवठेमंहाकाळ, कुची, ढालगाव, देसींग, हिंगणगाव
५	डाळींब	सोलापूर	उ.सोलापूर	वडाळा, माडी, तिन्हे, उत्तर सोलापूर, शेळगी
			द.सोलापूर	निबर्गी, बोरामणी, मुक्ती, वळसंग, मंद्रूप, विंचूर, होटगी.
			बार्शी	बार्शी, आगळगांव, पांगरी, नारी, खांडवी, पानगाव, सुर्डी, वैराग, हुंबळदु, गौडगाव, उपळे दुमाला.
			अक्कलकोट	अक्कलकोट, जेऊर, चपळगांव, तडवळ, करजगी, दुधनी, मैदगी, वागदरी, किणी.
			मोहोळ	मोहोळ, नरखेड, शेटफळ, पेन्नुर, वाघोली, कामती बु. सावळेश्वर, टाकळी सिकंदर.
			माढा	माढा, दारफळ, रोपळे (क), म्हैसगांव, कुर्डुवाडी, टेंभूर्णी, मोडनिंब, लहुळ, रांझणी
			करमाळा	करमाळा, जेऊर, उमरड, केतूर, केम, कोटी, अर्जूननगर, सालसे
			पंढरपूर	पंढरपूर, भंडीशेगांव, भाळवणी, करकंब, पट.कुरोली, पुळूज, चळे, तुंगत, कासेगांव, पटवर्धन (कु.)
			सांगोला	सांगोला, शिवणे, जवळा, हतीद, सोनंद, कोळा, नाझरा, मुहुद (बु.), संगेवाडी
			माळशिरस	माळशिरस, इस्लामपूर, अकलूज, लवंग, महाळुंग, पिलीव, वेळापूर, नातेपूते, दहीगांव, सदाशिवनगर
			मंगळवेडा	मंगळवेडा, वोराळे, अंधळगाव, भोसे, हुलजंती, मरवडे, मारापूर.
६	डाळींब	नाशिक	निफाड	लासलगाव, देवगाव
			सिन्नर	सिन्नर, देवपूर, वावी, शहा, नांदुर, शिंगोटे, डुबेरे, पांडुर्ली
			येवला	पाटोदा, जळगाव, नेऊर
			मालेगाव	दाभाडी, मालेगाव, वडनेर, करंज, गव्हण, झोडगाव, कळवाडी, कवळाणे, सवदाणे, सायने(बु)
			चांदवड	चांदवड, रायपूर, दिघवद, दुगाव, वडनेरभैरव, वडाळीभोई.
			नांदगाव	वेहळगाव, जातेगाव, हिसवळ(बु), नांदगाव, मनमाड
			कळवण	कळवण, नवीबेज.
			बागलाण	बागलाण, ब्राम्हणगाव, नामपूर, जायखेडा, विरगाव, डांगसौदाणे, मुल्हेर, ताहराबाद
			देवळा	देवळा, लोहणे, उमराणी
७	डाळींब	जालना	जालना	जालना ग्रा., वाघुळ (जा), विरेगांव, रामनगर, पाचनवडगांव, नेर, शेवली
			अंबड	अंबड, शामखेड, गोंदी, करमाड, धनगरपिंपरी, रोहीलागड,

अ.क्र	पीक	प्रस्तावित जिल्हे	तालुका	महसूल मंडळ
				वडीग्रोदी, सुखापुरी
			जाफ्राबाद	टेंभुर्णी, वरुड बु., जाफ्राबाद, कुंभारझरी
			भोकरदन	भोकरदन, राजूर, पिंपळगाव, सिपोरा, हसनाबाद, केदारखेडा
			घनसावंगी	घनसावंगी, तिर्थपुरी, कुभार पिंपळगाव, राजणी, अंतरवाली टेभी, जामसमर्थ, राणी उंचेगाव
			मंठा	मंठा, पांगरी, गोसावी, तळणी, ढोकसाळ
			बदनापूर	बदनापूर, दाभाडी, रोषणगांव, शेळगांव, बावणे पागरी
			परतूर	परतूर, वाटूर, आष्टी, सातोना, श्रीष्टी.
८	डाळींब	औरंगाबाद	औरंगाबाद	करमाड, लाडसावंगी, चित्तेपिंपळगाव, चौका, कांचनवाडी, चिकलठाणा, हर्सुल
			सोयगाव	सोयगाव, बनोटी
			पैठण	पैठण, नांदर, विहामांडवा, पिंपळवाडी पीराची, चांगतपुरी, ढोरकीन, लोहगाव, बीडकीन, पाचोड, आडूळ, बालानगर
			वैजापूर	वैजापूर, खंडाळा, लाडगाव, भारडा, लासूरस्टेशन, गारज, महालगाव, नागमठाण
			गंगापूर	गंगापूर, हासुल, वाळुंज, तुर्काबाद
			सिल्लोड	सिल्लोड, सायगाव, आमठाणा
			फुलंब्री	फुलंब्री, वडोदबाजार, पिरवावडा, आळंद
			कन्नड	कन्नड, चिंचोली, चिकलठाणा, देवगाव रंगारी, करंजखेडा
९	डाळींब	अहमदनगर	अहमदनगर	सावेडी, कापूरवाडी, भिंगार, नागापूर, चिंचोडीपाटील, वाळकी, रुईछत्तीसी
			पारनेर	पारनेर, भाळवणी, वाडेगव्हाण, वडजीरे, निघोज, टाकळीढाकेश्वर, पळशी, सुपा
			श्रीगोंदा	श्रीगोंदा, मांडवगण, बेलवंडी, पेडगाव, चिभंळा, देवदैठण, कोळगाव
			कर्जत	कर्जत, राशीन, भाबोरा, कोंभळी, मिरजगाव, माही.
			जामखेड	अरणगाव, खर्डा.
			शेवगाव	शेवगाव, भातकुडगाव, ढोरजळगाव(शे), एरंडगाव.
			पाथर्डी	पाथर्डी, माणिकदौंडी, टाकळीमानूर, करंजी, मिरी
			नेवासा	नेवासा(बु), सलावतपूर, कुकाणा, चांदा, घोडेगाव, वडाळा बहिरोबा.
			राहुरी	राहुरी, सात्रळ, तहाराबाद, देवळाली प्रवरा, ब्राम्हणी, वांबोरी, टाकळीमीर्या
			संगमनेर	संगमनेर, धांदरफळ, अश्वि (खु), शिबलापूर, तळेगाव, समनापूर, धारगाव, डोळासणे, साकूर, पिंपर्णे
			अकोले	अकोले, विरगाव, कोतूळ, ब्राम्हणवाडा

अ.क्र	पीक	प्रस्तावित जिल्हे	तालुका	महसूल मंडळ
			कोपरगाव	रवंदे, सुरेगाव, पोहेगाव, दहेगाव बोलका, कोपरगाव
			राहता	राहता, शिर्डी, लोणी, बाभळेश्वर, पुणतांबा
			श्रीरामपूर	उंदीरगाव, टाकळीभान, बेलापूर .
१०	डाळींब	लातूर	रेणापूर	कारेपूर
			औसा	औसा, लामजणा, किनीथोट, किल्लारी, बेलकुड, भादा
			उदगीर	नागलगाव हेर.
			चाकूर	चाकूर, नळेगाव, वडवळनागनाथ
			निलंगा	निलंगा, औरादशहाजनी
			अहमदपूर	किनगाव
११	डाळींब	उस्मानाबाद	उस्मानाबाद	उस्मानाबाद(श)., उस्मानाबाद(ग्रा)., बेंबळी, केसेगाव, पाडोळी, तेर, ढोकी, जागजी
			तुळजापूर	तुळजापूर, सावरगाव, सलगरा दि, ईटकळ, जळकोट, मंगरुळ, नळदुर्ग
			भूम	भूमवालवड, माणकेश्वर, अंभी, ईट
			परंडा	परंडा, आसु, जवळा नि., आनाळा, सोनारी
			कळंब	कळंब, इटकूर, येरमाळ, मोहा, शिरढोण, गोंविदपूर
			उमरगा	उमरगा, दाळिंब, नारंगवाडी, मुळज, मुरुम
			वाशी	वाशी, तेरखेडा, पारगाव
			लोहारा	लोहारा, माकणी, जेवळी
१२	डाळींब	बीड	बीड	लिंबागणेश, नेकनूर, पाली, बीड, नाळवंडी, म्हाळस जवळा, मांजरसुंबा, चौसाळा, पेंडगाव, पिंपळनेर, राजुरी न.
			पाटोदा	दासखेड, पाटोदा, थेरला, अंमळनेर
			आष्टी	आष्टी, टाकळसिंग, कडा, धामणगाव, दौलावडगाव, धानोरा, पिंपळा
			शिरूर (का)	शिरूर (का), रायमोहा, तितरवणी
			गेवराई	गेवराई, मादळमोही, जातेगाव, सिरसदेवी, धोंडराई, उमापूर, चकलांबा, पाचेगाव, तलवडा, रेवकी
			धारूर	धारूर, तेलगाव, मोहखेड
			अंबेजागाई	अंबेजागाई, लोखंडी सावरगाव, पाटोदा ममदापुर, घाट नादुर, बर्दापूर
			केज	केज, युसूफ वडगाव, बनसारोळा, होळ, हापिंप्री, घाटनांदूर, वीडा नांदुरघाट
			वडवणी	वडवणी, कडगाव बु.
			माजलगांव	माजलगांव, गंगामसला, किट्टीआडगांव, तालखेड, नित्रूड, दिंद्रुड
			परळी वैजनाथ	परळी वैजनाथ, शिरसाळा, नागापूर, धर्मापूरी, पिंपळगाव गाढे

अ.क्र	पीक	प्रस्तावित जिल्हे	तालुका	महसूल मंडळ
१३	डाळींब	पुणे	दौंड	यवत, पाटस, वरवंड, रावनगाव, देऊळगाव राजे
			आंबेगाव	पारगाव, घोडेगाव, कळंब, मंचर, पारगाव
			बारामती	वडगाव निंबाळकर, उंडावडी (क), सुपा, बारामती, माळेगाव बु., पणदरे, लोणी भापकर, मोरगाव
			जुन्नर	जुन्नर, नारायणगाव, बेल्हे, वडगाव आनंद, ओतुर, राजुर, निमगाव सावा
			इंदापूर	इंदापूर, बावडा, भिगवण, सणसर, निमगावकेतकी, लोणीदेवकर, काटी, अंथुर्णे
			सासवड	जेजुरी, राजेवाडी, परिंचे, वाल्हा, कुंभारवळण
			शिरूर	शिरूर, रांजणगावगणपती, टाकळीहाजी, मलठण, पाबळ, कोरेगावभिमा, तळेगावढंमढेरे, न्हावरा, वडगावरासाई
			हवेली	उरळी कांचन, थेऊर, वाघोली
१४	डाळींब	सातारा	कोरेगाव	वाठार स्टे.
			खटाव	खटाव, वडूज, पुसेगाव, औंध, पुसेसावळी, मायनी, कातरखटाव, बुध, निमसोड
			खंडाळा	खंडाळा, लोणंद, शिरवळ
			फलटण	फलटण, राजाळे, आसु, गिरवी, बरड, आदकी (बु), तरडगाव, होळ, वाठार निंबाळकर
			माण	दहिवडी, मलवडी, मार्डी, गोंदवले(बु), म्हसवड, कुकडवाड, शिंगणापूर
१५	डाळींब	वाशिम	मंगरुळपीर	मंगरुळपीर, आसेगांव, सेलूबाजार, कवठळ, धानोरा, पार्डी, ताड
			वाशिम	पार्डीआसरा, राजगाव, पार्डी टकमोर
			मालेगाव	मुंगळा
			मानोरा	उमरी बु.
१६	डाळींब	अमरावती	वरुड	शेंदूरजना घाट, राजुरा बाजार, बेनोडा
			मोर्शी	रिद्धपुर, धामणगाव

सहपत्र-२

पुनरचित हवामान आधारीत पीक विमा योजना २०१६ करीता फळपिक निहाय हवामान धोके, प्रमाणके व नुकसान भरपाई रक्कम

जिल्हा: अहमदनगर, अमरावती, नागपूर, वर्धा, यवतमाळ, अकोला, बुलढाणा, हिंगोली, वाशिम व बीड.
पीक : संत्रा (मृग बहार).

ही योजना वरील जिल्ह्यातील सोबतच्या सहपत्र क्र.१ मध्ये नमूद केलेल्या त्या जिल्ह्यांच्या तालुक्यातील अधिसूचित महसुल मंडळात तसेच शासन निर्णयातील सहपत्र क्र. ३ मध्ये नमूद केलेल्या विमा कंपनी मार्फत लागू करण्यात येईल. संदर्भ हवामान केंद्र हे भारतीय कृषि विमा कंपनीने प्राधीकृत केलेल्या त्रयस्त यंत्रणेमार्फत अधिसूचित महसुल मंडळात स्थापित केलेले स्वयंचलीत हवामान केंद्र राहिल. सदर हवामान केंद्रात नोंदविली जाणारी हवामानाची प्रमाणीत आकडेवारी संबंधीत विमा कंपनी दर पंधरवाड्याला कृषि आयुक्तालयाच्या संकेत स्थळावर उपलब्ध करून देईल. ही आकडेवारी कृषि विभागास व शासनास वेळेवर उपलब्ध करून देणे विमा कंपन्यांना बंधनकारक आहे.

फळपिकाचे नाव	विमा संरक्षण प्रकार (हवामान धोके) व विमा संरक्षण कालावधी	प्रमाणके (ट्रिगर) व नुकसान भरपाई रक्कम (प्रति/हेक्टर)
संत्रा	१)कमी पाऊस दि.१५ जून,२०१६ ते १५ जुलै, २०१६ कमाल नुकसान भरपाई ३५,०००/- रु.	१.या कालावधीमध्ये १२४ मि.मि. व त्यापेक्षा कमी पाऊस झाल्यास १०० टक्के रु. ३५,०००/- नुकसान भरपाई देय होईल. २.या कालावधीत १२४ मि.मि. पेक्षा जास्त ते १३५ मि.मि. पर्यंत पाऊस झाल्यास रु. २३,३००/- नुकसान भरपाई देय होईल. ३.या कालावधीत १३५ मि.मि. व त्यापेक्षा जास्त १५० मि.मि. पर्यंत पाऊस झाल्यास रु. ११,७००/- नुकसान भरपाई देय होईल.
	२)पावसाचा खंड दि.१६ जुलै,२०१६ ते १५ ऑगस्ट,२०१६ कमाल नुकसान भरपाई ३५,०००/- रु.	१.या कालावधीमध्ये सलग १४ दिवस ते १५ दिवस पावसाचा खंड पडल्यास रु. १७,५००/- नुकसान भरपाई देय राहिल. २.सलग १६ दिवस ते १७ दिवस पावसाचा खंड पडल्यास रु.२९,२००/- नुकसान भरपाई देय राहिल . ३.सलग १८ दिवस व त्यापेक्षा जास्त दिवसांचा पावसाचा खंड पडल्यास रु.३५,०००/- नुकसान भरपाई देय राहिल. (२.५ मि.मि. पर्यंत किंवा त्यापेक्षा कमी पाऊस पडला तरी तो खंड समजण्यात येईल)

विमा योजनेत सहभाग प्रक्रिया :

कर्जदार शेतकरी : अनिवार्य सहभाग, बँकाकडून संत्रा पिकासाठी कर्ज मर्यादा मंजूर असणाऱ्या सर्व शेतकऱ्यांचा विमा हा त्या त्या बँकाकडून त्यांना देण्यात येणाऱ्या कर्ज पुरवठा रकमेतून भरला जाईल.

बिगर कर्जदार शेतकरी : ऐच्छिक सहभाग, सदर शेतकऱ्यांनी प्रस्ताव पत्रक भरून रोख विमा हप्त्यासह आपले खाते असणाऱ्या बँक शाखेत विहीत मुदतीत जमा करावे.

एकूण विमा संरक्षित रक्कम (प्रति हेक्टर)	रु. ७०,०००/-
शेतकऱ्यांनी भरावयाचा विमा हप्ता (प्रति हेक्टर)	रु. ३,५००/-

सहपत्र-२

पुनर्रचित हवामान आधारीत पीक विमा योजना २०१६ करीता फळपिक निहाय हवामान धोके, प्रमाणके व नुकसान भरपाई रक्कम

जिल्हा: अमरावती, बीड, हिंगोली, नांदेड, औरंगाबाद, जालना, नागपूर, वर्धा, अहमदनगर, परभणी, बुलढाणा, जळगाव व यवतमाळ.

पीक: मोसंबी (मृग बहार)

ही योजना वरील जिल्हयातील सोबतच्या सहपत्र क्र.१ मध्ये नमूद केलेल्या त्या जिल्ह्यांच्या तालुक्यातील अधिसुचित महसुल मंडळात तसेच शासन निर्णयातील सहपत्र क्र. ३ मध्ये नमूद केलेल्या विमा कंपनी मार्फत लागू करण्यात येईल. संदर्भ हवामान केंद्र हे भारतीय कृषि विमा कंपनीने प्राधीकृत केलेल्या त्रयस्त यंत्रणेमार्फत अधिसुचित महसुल मंडळात स्थापित केलेले स्वयंचलीत हवामान केंद्र राहिल. सदर हवामान केंद्रात नोंदविली जाणारी हवामानाची प्रमाणीत आकडेवारी संबंधीत विमा कंपनी दर पंधरवाड्याला कृषि आयुक्तालयाच्या संकेत स्थळावर उपलब्ध करुन देईल. ही आकडेवारी कृषि विभागास व शासनास वेळेवर उपलब्ध करुन देणे विमा कंपन्यांना बंधनकारक आहे.

फळपिकांचे नाव	विमा संरक्षण प्रकार (हवामान धोके) व विमा संरक्षण कालावधी	प्रमाणके (ट्रिगर) व नुकसान भरपाई रक्कम (प्रति/हेक्टर)
मोसंबी	१)कमी पाऊस दि.१५ जून,२०१६ ते १५ जुलै, २०१६	१.या कालावधीमध्ये १२४ मि.मि. व त्यापेक्षा कमी पाऊस झाल्यास १०० टक्के रु. ३५,०००/- नुकसान भरपाई देय होईल. २.या कालावधीत १२४ मि.मि. पेक्षा जास्त ते १३५ मि.मि. पर्यंत पाऊस झाल्यास रु. २३,३००/- नुकसान भरपाई देय होईल. ३.या कालावधीत १३५ मि.मि. व त्यापेक्षा जास्त १५० मि.मि. पर्यंत पाऊस झाल्यास रु. ११,७००/-नुकसान भरपाई देय होईल.
	२)पावसाचा खंड दि.१६ जुलै,२०१६ ते १५ ऑगस्ट,२०१६	१.या कालावधीमध्ये सलग १४ दिवस ते १५ दिवस पावसाचा खंड पडल्यास रु. १७,५००/- नुकसान भरपाई देय राहिल. २.सलग १६ दिवस ते १७ दिवस पावसाचा खंड पडल्यास रु.२९,२००/- नुकसान भरपाई देय राहिल . ३.सलग १८ दिवस व त्यापेक्षा जास्त दिवसांचा पावसाचा खंड पडल्यास रु.३५,०००/- नुकसान भरपाई देय राहिल. (२.५ मि.मि. पर्यंत किंवा त्यापेक्षा कमी पाऊस पडला तरी तो खंड समजण्यात येईल)

विमा योजनेत सहभाग प्रक्रिया :

कर्जदार शेतकरी : अनिवार्य सहभाग, बँकाकडून मोसंबी पिकासाठी कर्ज मर्यादा मंजूर असणाऱ्या सर्व शेतकऱ्यांचा विमा हा त्या त्या बँकाकडून त्यांना देण्यात येणा-या कर्ज पुरवठा रकमेतून भरला जाईल.

बिगर कर्जदार शेतकरी : ऐच्छिक सहभाग, सदर शेतकऱ्यांनी प्रस्ताव पत्रक भरुन रोख विमा हप्त्यासह आपले खाते असणाऱ्या बँक शाखेत विहीत मुदतीत जमा करावे.

एकूण विमा संरक्षित रक्कम (प्रति हेक्टर)	रु. ७०,०००/-
शेतकऱ्यांनी भरावयाचा विमा हप्ता (प्रति हेक्टर)	रु. ३,५००/-

सहपत्र-२

पुर्नरचित हवामान आधारीत पीक विमा योजना २०१६ करीता फळपिक निहाय हवामान धोके, प्रमाणके व नुकसान भरपाई रक्कम

जिल्हा : औरंगाबाद, जालना, नाशिक, पुणे, अहमदनगर, बुलढाणा व जळगाव.

पीक :पेरु (मृग बहार)

ही योजना वरील जिल्हयातील सोबतच्या सहपत्र क्र.१ मध्ये नमूद केलेल्या त्या जिल्ह्यांच्या तालुक्यातील अधिसुचित महसुल मंडळात तसेच शासन निर्णयातील सहपत्र क्र. ३ मध्ये नमूद केलेल्या विमा कंपनी मार्फत लागू करण्यात येईल. संदर्भ हवामान केंद्र हे भारतीय कृषि विमा कंपनीने प्राधीकृत केलेल्या त्रयस्त यंत्रणेमार्फत अधिसुचित महसुल मंडळात स्थापित केलेले स्वयंचलीत हवामान केंद्र राहिल. सदर हवामान केंद्रात नोंदविली जाणारी हवामानाची प्रमाणीत आकडेवारी संबंधीत विमा कंपनी दर पंधरवाड्याला कृषि आयुक्तालयाच्या संकेत स्थळावर उपलब्ध करुन देईल. ही आकडेवारी कृषि विभागास व शासनास वेळेवर उपलब्ध करुन देणे विमा कंपन्यांना बंधनकारक आहे.

फळपिकाचे नाव	विमा संरक्षण प्रकार (हवामान धोके) व विमा संरक्षण कालावधी	प्रमाणके (ट्रिगर) व नुकसान भरपाई रक्कम (प्रति/हेक्टर)
पेरु	कमी पाऊस दि. १५ जून २०१६ ते १४ जुलै, २०१६	१) या कालावधीमध्ये १०१ ते १२४ मि.मि. पर्यंत पाऊस झाल्यास ६० टक्के रु. ३०,०००/- नुकसान भरपाई देय होईल. २) या कालावधीमध्ये ७६ मि.मि. ते १०० मि.मि.पर्यंत पाऊस झाल्यास ७५ टक्के रु. ३७,५००/- नुकसान भरपाई देय होईल. ३) या कालावधीमध्ये ७५ मि.मि. पेक्षा कमी पाऊस झाल्यास १०० टक्के रु. ५०,०००/- नुकसान भरपाई देय होईल.

विमा योजनेत सहभाग प्रक्रिया :

कर्जदार शेतकरी : अनिवार्य सहभाग, बँकाकडून पेरु पिकासाठी कर्ज मर्यादा मंजूर असणाऱ्या सर्व शेतकऱ्यांचा विमा हा त्या त्या बँकाकडून त्यांना देण्यात येणाऱ्या कर्ज पुरवठा रकमेतून भरला जाईल.

बिगर कर्जदार शेतकरी : ऐच्छिक सहभाग, सदर शेतकऱ्यांनी प्रस्ताव पत्रक भरुन रोख विमा हप्त्यासह आपले खाते असणाऱ्या बँक शाखेत विहीत मुदतीत जमा करावे.

एकूण विमा संरक्षित रक्कम (प्रति हेक्टर)	रु. ५०,०००/-
शेतकऱ्यांनी भरावयाचा विमा हप्ता (प्रति हेक्टर)	रु. २,५००/-

सहपत्र-२

पुनर्रचित हवामान आधारीत पीक विमा योजना २०१६ करीता फळपिक निहाय हवामान धोके, प्रमाणके व नुकसान भरपाई रक्कम

जिल्हा : ठाणे, अहमदनगर, पालघर, औरंगाबाद, पुणे व बीड.

पीक : चिकू (मृग बहार)

ही योजना वरील जिल्ह्यातील सोबतच्या सहपत्र क्र.१ मध्ये नमूद केलेल्या त्या जिल्ह्यांच्या तालुक्यातील अधिसूचित महसुल मंडळात तसेच शासन निर्णयातील सहपत्र क्र. ३ मध्ये नमूद केलेल्या विमा कंपनी मार्फत लागू करण्यात येईल. संदर्भ हवामान केंद्र हे भारतीय कृषि विमा कंपनीने प्राधीकृत केलेल्या त्रयस्त यंत्रणेमार्फत अधिसूचित महसुल मंडळात स्थापित केलेले स्वयंचलीत हवामान केंद्र राहिल. सदर हवामान केंद्रात नोंदविली जाणारी हवामानाची प्रमाणीत आकडेवारी संबंधीत विमा कंपनी दर पंधरवाड्याला कृषि आयुक्तालयाच्या संकेतस्थळावर उपलब्ध करून देईल. ही आकडेवारी कृषि विभागास व शासनास वेळेवर उपलब्ध करून देणे विमा कंपन्यांना बंधनकारक आहे.

फळपिकाचे नाव	विमा संरक्षण प्रकार (हवामान धोके) व विमा संरक्षण कालावधी	प्रमाणके (ट्रिगर) व नुकसान भरपाई रक्कम (प्रति/हेक्टर)
चिकू	१) जादा आर्द्रता दि. १ जुलै, २०१६ ते ३० सप्टेंबर, २०१६	या कालावधीत सापेक्ष आर्द्रता ९० टक्के पेक्षा जास्त सलग ५ दिवस राहिल्यास रु. २५,०००/- नुकसान भरपाई देय राहिल आणि सलग दहा दिवस राहिल्यास रु. ५०,०००/- देय राहिल.

विमा योजनेत सहभाग प्रक्रिया :

कर्जदार शेतकरी : अनिवार्य सहभाग, बँकाकडून पेरु पिकासाठी कर्ज मर्यादा मंजूर असणाऱ्या सर्व शेतकऱ्यांचा विमा हा त्या त्या बँकाकडून त्यांना देण्यात येणाऱ्या कर्ज पुरवठा रकमेतून भरला जाईल.

बिगर कर्जदार शेतकरी : ऐच्छिक सहभाग, सदर शेतकऱ्यांनी प्रस्ताव पत्रक भरून रोख विमा हप्त्यासह आपले खाते असणाऱ्या बँक शाखेत विहीत मुदतीत जमा करावे.

एकूण विमा संरक्षित रक्कम (प्रति हेक्टर)	रु. ५०,०००/-
शेतकऱ्यांनी भरावयाचा विमा हप्ता (प्रति हेक्टर)	रु. २,५००/-

सहपत्र-२

पुनरचित हवामान आधारीत पीक विमा योजना २०१६ करीता फळ पीक निहाय हवामान धोके, प्रमाणके व नुकसान भरपाई रक्कम

जिल्हा : नाशिक, लातूर, अहमदनगर, बीड, वाशिम, बुलढाणा, धुळे, जळगाव, सांगली, सातारा, सोलापूर, औरंगाबाद, जालना, पुणे, उस्मानाबाद, अमरावती.

पीक : डाळिंब (मृग बहार)

ही योजना वरील जिल्ह्यातील सोबतच्या सहपत्र क्र.१ मध्ये नमूद केलेल्या त्या जिल्ह्यांच्या तालुक्यातील अधिसूचित महसुल मंडळात तसेच शासन निर्णयातील सहपत्र क्र. ३ मध्ये नमूद केलेल्या विमा कंपनी मार्फत लागू करण्यात येईल. संदर्भ हवामान केंद्र हे भारतीय कृषि विमा कंपनीने प्राधीकृत केलेल्या त्रयस्त यंत्रणेमार्फत अधिसूचित महसुल मंडळात स्थापित केलेले स्वयंचलीत हवामान केंद्र राहिल. सदर हवामान केंद्रात नोंदविली जाणारी हवामानाची प्रमाणीत आकडेवारी संबंधीत विमा कंपनी दर पंधरवाड्याला कृषि आयुक्तालयाच्या संकेतस्थळावर उपलब्ध करून देईल. ही आकडेवारी कृषि विभागास व शासनास वेळेवर उपलब्ध करून देणे विमा कंपन्यांना बंधनकारक आहे.

फळपिकाचे नाव	हवामान धोका व कालावधी	प्रमाणके (ट्रिगर) व नुकसान भरपाई रक्कम (प्रती हेक्टर रु)
डाळिंब	कमी पाऊस फळ धारणेची अवस्था दि. १५ जुलै, २०१६ ते १५ ऑगस्ट, २०१६	१. या कालावधीमध्ये आठवड्याचा सरासरी पाऊस ५ मि.मी व त्यापेक्षा कमी झाल्यास रु. १५,००० प्रति हे. नुकसान भरपाई देय होईल. २. या कालावधीमध्ये आठवड्याचा सरासरी पाऊस ५ मि.मी पेक्षा जास्त ते १० मि.मी पर्यंत झाल्यास रु. १०,००० प्रति हे. नुकसान भरपाई देय होईल. ३. या कालावधीमध्ये आठवड्याचा सरासरी पाऊस १० मि.मी पेक्षा जास्त ते २० मि.मी पर्यंत झाल्यास रु. ५,००० प्रति हे. नुकसान भरपाई देय होईल (सर्व टप्प्यांची मिळून कमाल नुकसान भरपाई मर्यादा - रु. १५, ००० प्रति हेक्टर.)
	कमी पाऊस फळ वाढीची अवस्था दि. १६ ऑगस्ट, २०१६ ते १५ आक्टोंबर, २०१६	१. या कालावधीमध्ये आठवड्याचा सरासरी पाऊस १० मि.मी. पर्यंत व त्यापेक्षा कमी झाल्यास रु. ३५,००० प्रति हे. नुकसान भरपाई देय होईल. २. या कालावधीमध्ये आठवड्याचा सरासरी पाऊस १० मि.मी. पेक्षा जास्त ते २० मि.मी. पर्यंत झाल्यास रु. १०,००० प्रति हे. नुकसान भरपाई देय होईल. ३. या कालावधीमध्ये आठवड्याचा सरासरी पाऊस २० मि.मी. पेक्षा जास्त ते ३० मि.मी. पर्यंत झाल्यास रु. ५,००० प्रति हे. नुकसान भरपाई देय होईल. (सर्व टप्प्यांची मिळून कमाल नुकसान भरपाई मर्यादा - रु. ३५, ००० प्रति हेक्टर.)
	जास्त पाऊस फळ पक्वता ते काढणी अवस्था दि. १६ आक्टोंबर, २०१६ ते ३० डिसेंबर, २०१६	१. या कालावधीमध्ये आठवड्याचा सरासरी पाऊस ५ ते १० मि.मी. झाल्यास रु. १५,००० प्रति हे. नुकसान भरपाई देय होईल. २. या कालावधीमध्ये आठवड्याचा सरासरी पाऊस १० मि.मी. पेक्षा जास्त ते १५ मि.मी. पर्यंत झाल्यास रु. २५,००० प्रति हे. नुकसान भरपाई देय होईल. ३. या कालावधीमध्ये आठवड्याचा सरासरी पाऊस १५ मि.मी. पेक्षा जास्त झाल्यास रु. ६०,००० प्रति हे. नुकसान भरपाई देय होईल. (सर्व टप्प्यांची मिळून कमाल नुकसान भरपाई मर्यादा - रु. ६०, ००० प्रति हेक्टर.)

विमा योजनेत सहभाग प्रक्रिया :

कर्जदार शेतकरी : अनिवार्य सहभाग, बँकाकडून पेरु पिकासाठी कर्ज मर्यादा मंजूर असणाऱ्या सर्व शेतकऱ्यांचा विमा हा त्या त्या बँकाकडून त्यांना देण्यात येणाऱ्या कर्ज पुरवठा रकमेतून भरला जाईल.

बिगर कर्जदार शेतकरी : ऐच्छिक सहभाग, सदर शेतकऱ्यांनी प्रस्ताव पत्रक भरून रोख विमा हप्त्यासह आपले खाते असणाऱ्या बँक शाखेत विहीत मुदतीत जमा करावे.

एकूण विमा संरक्षित रक्कम (प्रति हेक्टर)	रु. १,१०,०००/-
शेतकऱ्यांनी भरावयाचा विमा हप्ता (प्रति हेक्टर)	रु. ५,५००/-

सहपत्र - ३

पुनर्रचित हवामान आधारीत पीक विमा योजना २०१६ च्या मृगबहाराकरिता विमा हप्त्याची परिगणना

अ.क्र.	जिल्हा	फळपिकाचे नांव	फळपिका खालील क्षेत्र (हे.)	विमा कंपनीचे नाव	विमा संरक्षित रक्कम	विमा कंपनीने प्रस्तावित केलेले विमा दर (टक्के)	विमा हप्त्यातील शेतकरी हिस्सा (५ टक्केनुसार)	विमा हप्त्यातील केंद्राचा हिस्सा	विमा हप्त्यातील राज्याचा हिस्सा	एकुण विमा हप्ता
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११
क्लस्टर - १										
१	जालना	मोसंबी	५३४७.५०	इफको टोकियो जनरल इन्शुरन्स कंपनी	७००००	१४.५०	३५००	३३२५	३३२५	१०१५०
		डाळिंब	६०६.००		११००००	४८.००	५५००	२३६५०	२३६५०	५२८००
		पेरु	७२.००		५००००	४५.००	२५००	१००००	१००००	२२५००
२	अकोला	संत्रा	१०२६.७५		७००००	२५.००	३५००	७०००	७०००	१७५००
३	सातारा	डाळिंब	९८६.७५		११००००	४०.००	५५००	१९२५०	१९२५०	४४०००
४	सांगली	डाळिंब	१९१४.००		११००००	४४.००	५५००	२१४५०	२१४५०	४८४००
५	सोलापूर	डाळिंब	४७५८.२५	११००००	४२.००	५५००	२०३५०	२०३५०	४६२००	
क्लस्टर - २										
१	ठाणे	चिकू	५२.२५	इफको टोकियो जनरल इन्शुरन्स कंपनी	५००००	४९.००	२५००	११०००	११०००	२४५००
२	नांदेड	मोसंबी	१३.७५		७००००	५२.००	३५००	१६४५०	१६४५०	३६४००
३	लातूर	डाळिंब	१४२.७५		११००००	५५.००	५५००	२७५००	२७५००	६०५००
४	नाशिक	डाळिंब	१२१३१.७५		११००००	५०.००	५५००	२४७५०	२४७५०	५५०००
		पेरु	२७६.२५		५००००	५५.००	२५००	१२५००	१२५००	२७५००
क्लस्टर - ३										
१	हिंगोली	संत्रा	१२८.००	रिलायन्स जनरल इन्शुरन्स कंपनी	७००००	९.५०	३५००	१५७५	१५७५	६६५०
		मोसंबी	२३.००		७००००	१६.००	३५००	३८५०	३८५०	११२००
२	जळगाव	डाळिंब	२३०.००		११००००	४५.००	५५००	२२०००	२२०००	४९५००
		पेरु	७२.००		५००००	१९.००	२५००	३५००	३५००	९५००
		मोसंबी	७००.००		७००००	१२.५०	३५००	२६२५	२६२५	८७५०
४	वाशिम	डाळिंब	१०५.००		११००००	४५.००	५५००	२२०००	२२०००	४९५००
		संत्रा	३७५.००		७००००	९.००	३५००	१४००	१४००	६३००
५	यवतमाळ	मोसंबी	७६.००		७००००	१८.००	३५००	४५५०	४५५०	१२६००
		संत्रा	३४४.२५		७००००	९.००	३५००	१४००	१४००	६३००
६	अमरावती	संत्रा	१७६४७.२५		७००००	९.३०	३५००	१५०५	१५०५	६५१०
		मोसंबी	४८१.२५		७००००	९.५०	३५००	१५७५	१५७५	६६५०
		डाळिंब	२९.७५		११००००	४५.००	५५००	२२०००	२२०००	४९५००

क्लस्टर - ४										
१	धुळे	डाळिंब	२०७७.००	रिलायन्स जनरल इन्शुरन्स कंपनी	११००००	५५.००	५५००	२७५००	२७५००	६०५००
२	अहमदनगर	डाळिंब	४०२८.२५		११००००	५५.००	५५००	२७५००	२७५००	६०५००
		मोसंबी	१२७.५०		७००००	३०.००	३५००	८७५०	८७५०	२१०००
		पेरु	२३०.००		५००००	४९.००	२५००	११०००	११०००	२४५००
		संत्रा	३८०.७५		७००००	३०.००	३५००	८७५०	८७५०	२१०००
		चिकू	४५७.५०		५००००	३०.००	२५००	६२५०	६२५०	१५०००
३	औरंगाबाद	मोसंबी	५२०२.५०		७००००	२०.००	३५००	५२५०	५२५०	१४०००
		डाळिंब	१३२५.००		११००००	४५.००	५५००	२२०००	२२०००	४९५००
		पेरु	१२६.२५		५००००	२१.००	२५००	४०००	४०००	१०५००
		चिकू	४०५.००		५००००	३०.००	२५००	६२५०	६२५०	१५०००
४	परभणी	मोसंबी	५८३.००	७००००	२०.००	३५००	५२५०	५२५०	१४०००	
५	उस्मानाबाद	डाळिंब	६३७.५०	११००००	५५.००	५५००	२७५००	२७५००	६०५००	
क्लस्टर - ५										
१	बुलढाणा	मोसंबी	१०१.२५	रिलायन्स जनरल इन्शुरन्स कंपनी	७००००	९.००	३५००	१४००	१४००	६३००
		संत्रा	२२७.००		७००००	९.००	३५००	१४००	१४००	६३००
		पेरु	८८.७५		५००००	२०.००	२५००	३७५०	३७५०	१००००
		डाळिंब	२१०.५०		११००००	४५.००	५५००	२२०००	२२०००	४९५००
२	बीड	मोसंबी	५२९.५०		७००००	२४.००	३५००	६६५०	६६५०	१६८००
		डाळिंब	७११.२५		११००००	४५.००	५५००	२२०००	२२०००	४९५००
		संत्रा	२६.७५		७००००	३०.००	३५००	८७५०	८७५०	२१०००
		चिकू	१८६.२५		५००००	२०.००	२५००	३७५०	३७५०	१००००
३	पालघर	चिकू	७५५.५०		५००००	२४.००	२५००	४७५०	४७५०	१२०००
४	पुणे	डाळिंब	३००२.५०		११००००	४३.००	५५००	२०९००	२०९००	४७३००
		पेरु	२८०.००		५००००	२५.००	२५००	५०००	५०००	१२५००
		चिकू	६१५.००		५००००	२४.००	२५००	४७५०	४७५०	१२०००
५	वर्धा	संत्रा	९४५.००		७००००	९.००	३५००	१४००	१४००	६३००
		मोसंबी	३८७.५०		७००००	८.००	३५००	१०५०	१०५०	५६००
६	नागपूर	संत्रा	४९९४.००		७००००	८.००	३५००	१०५०	१०५०	५६००
		मोसंबी	१५२९.००		७००००	८.००	३५००	१०५०	१०५०	५६००

सहपत्र -४

पुनर्रचित हवामान आधारीत पीक विमा योजना २०१६ च्या मृग बहाराकरिता नुकसान भरपाई ठराविण्याची कार्यपद्धती:-

- १) पुनर्रचित हवामानावर आधारीत पीक विमा योजने अंतर्गत विमा प्रस्तावानुसार देय होणारी नुकसान भरपाईची संपूर्ण रक्कम सहपत्र २ व ३ नुसार परिगणीत करुन शेतकऱ्यास परस्पर बँकेमार्फत अदा करण्याची सर्वस्वी जबाबदारी संबंधीत विमा कंपन्यांची राहिल. याबाबतचे नुकसान भरपाई देण्याचे कोणतेही दायित्व केंद्र व राज्य शासनावर राहणार नाही.
- २) विहित नमुन्यात व विहित मुदतीत विमा हप्त्यासह शेतकऱ्यांचा विमा प्रस्ताव विमा कंपन्यांकडे सादर करण्याची जबाबदारी संबंधीत वित्तीय संस्थांची राहिल. तसे न केल्यास नुकसान भरपाई देण्याची सर्वस्वी जबाबदारी संबंधीत वित्तीय संस्थांची राहिल.
- ३) नुकसान भरपाईचा आराखडा ठरवितांना मागील २५ वर्षांच्या हवामानाच्या आकडेवारीचा विचार करण्यात आलेला आहे. त्यानुसार प्रत्येक अधिसूचित फळपिकासाठी प्रमाणके (ट्रिगर) व देय विमा रक्कमेचा दर केंद्र शासनाच्या मार्गदर्शक सूचनांनुसार निश्चित करण्यात आलेले आहेत. त्यानुसार (सहपत्र २ व ३ प्रमाणे) निर्धारित दराने परिगणीत करुन विमा रक्कम संबंधीत विमा कंपनी मार्फत परस्पर शेतकऱ्यांच्या बँक खात्यावर देय होईल.
- ४) संदर्भ हवामान केंद्र हे भारतीय कृषि विमा कंपनीने प्राधिकृत (नोंदणीकृत) केलेल्या त्रयस्थ संस्थेमार्फत स्थापित केलेले हवामान केंद्र राहिल.
- ५) संबंधीत विमा कंपनी देय विमा रक्कम ठरवितांना अधिसूचित केलेल्या फळपिकासाठी व निवडलेल्या जिल्हा व त्यामधील तालुक्यातील महसुल मंडळात (सहपत्र-१) नोंदणीकृत त्रयस्थ संस्थेमार्फत स्थापित केलेल्या संदर्भ हवामान केंद्रामध्ये नोंद झालेल्या आकडेवारीचा वापर करील.
- ६) जर त्या महसुल मंडळातील संदर्भ हवामान केंद्रामार्फत काही कारणास्तव आकडेवारी प्राप्त झाली नाही तर त्या कालावधीपुरती पर्यायी राज्य शासनाच्या / कृषि विद्यापीठे / कृषि विज्ञान केंद्र हवामान केंद्राची आकडेवारी विचारात घेवून देय विमा रक्कम निश्चित करील. ही हवामान केंद्रे निश्चित करणे व त्यावरील आकडेवारी प्राप्त करुन घेण्याची सर्वस्वी जबाबदारी संबंधीत विमा कंपन्यांची राहिल.
- ७) महसुल मंडळात स्थापन झालेल्या किंवा वरील अनुक्रमांक "६" प्रमाणे संदर्भ हवामान केंद्रामार्फत प्राप्त आकडेवारी ही ग्राह्य धरण्यात येवून त्यावर आधारीत योजनेच्या तरतुदी नुसार निश्चित करण्यात आलेली नुकसान भरपाई ही अंतिम राहिल.
- ८) प्रधान मंत्री पीक विमा योजनेच्या मार्गदर्शक सूचनांनुसार स्थापित राज्यस्तरीय समन्वय समिती, राज्य स्तरीय तांत्रिक समिती, निर्धारित वित्तीय संस्था, राज्यशासन, विमा कंपनी, कृषि आयुक्तालय इत्यादींच्या कर्तव्ये व जबाबदाऱ्या या प्रधान मंत्री पीक विमा योजनेच्या मार्गदर्शक सूचनांनुसार राहतील.
- ९) योजने संदर्भातील वेळोवेळी मागणी केलेली आवश्यक ती सर्व माहिती उपलब्ध करुन देण्याची जबाबदारी विमा कंपन्यांची राहिल. त्यानुसार विमा कंपन्या कृषि आयुक्तालय व शासनास आवश्यक असलेली माहिती वेळोवेळी त्वरीत उपलब्ध करुन देतील.

१०) कृषि व पदुम विभाग शासन निर्णय क्रमांक: सीआयएस-१२९९/सीआर ८९/११ ए, दि. ४ डिसेंबर, १९९९ अन्वये जिल्हास्तरावर जिल्हाधिकारी यांच्या अधिनस्त कार्यरत असलेल्या समितीने यापुढे या योजनेचा प्रतिमहा आढावा घ्यावा.

११) या योजनेच्या संदर्भात प्राप्त होणाऱ्या तक्रारीच्या व स्वयंचलीत हवामान केंद्राच्या सुस्थितीबाबत प्राप्त होणाऱ्या विविध तक्रारींचे निरसन विभाग स्तरावरील व उप विभाग स्तरावरील समितीमार्फत करण्यात येईल.

उपविभाग स्तरावरील समिती

१) उप विभागीय कृषि अधिकारी	अध्यक्ष
२) कृषि विद्यापीठ प्रतिनिधी	सदस्य
३) विमा कंपनी प्रतिनिधी	सदस्य
४) कृषि विकास अधिकारी जि. प. कार्यालय अंतर्गत पंचायत समिती कार्यालयातील कृषि अधिकारी	सदस्य
५) उप विभागीय कृषि अधिकारी कार्यालयातील तंत्र अधिकारी	सदस्य सचिव

व

विभाग स्तरावरील समिती

१) विभागीय कृषि सहसंचालक कार्यालयातील अधिक्षक कृषि अधिकारी	अध्यक्ष
२) संबंधित जिल्ह्याचे जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी	सदस्य
३) विमा कंपनीचे प्रतिनिधी	सदस्य
४) कृषि विद्यापीठ शास्त्रज्ञ / प्रतिनिधी	सदस्य
५) विभागीय सांख्यिकी	सदस्य सचिव

उपविभागीय स्तरावरील समितींकडे केलेल्या तक्रारीचे योग्य निरसन न झाल्यास विभागीय स्तरावरील समितीने त्या तक्रारींचे निरसन करावे. विभागीय स्तरावरील समितीकडून अशा तक्रारींचे निरसन न झाल्यास संचालक (फलोत्पादन) स्तरावर याबाबत अंतिम निर्णय घेण्यात येईल.

१२) राज्यातील सर्व जिल्ह्यांत सर्व अधिसूचित फळ पीकांखाली एकूण २० हेक्टर किंवा त्यापेक्षा जास्त क्षेत्र असणाऱ्या व जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी यांनी कळविलेल्या सर्व महसूल मंडळात योजना राबविण्यात येत आहे. संबंधित जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकाऱ्यांकडून प्राप्त झालेल्या माहितीनुसार शासन निर्णयामध्ये अशी महसूल मंडळे समाविष्ट करण्यात आली आहेत.

१३) निवडलेल्या विमा कंपनीने या योजनेला विविध प्रसार माध्यमातून व्यापक प्रसिद्धी द्यावी. तसेच शासन निर्णय निर्गमित होताच योजनेची अंमलबजावणी तात्काळ सुरु करावी.

१४) सहकार आयुक्तांना राज्यातील सहकारी, राष्ट्रीयकृत व इतर बँकाना या योजनेतील तरतूदीप्रमाणे विमा प्रस्ताव विमा कंपन्यांना सादर करण्याबाबत मार्गदर्शक सूचना निर्गमित करण्यासाठी प्राधिकृत करण्यात येत आहे.

१५) देय विमा रक्कम ठरविण्यासाठी संबंधित विमा कंपनीने त्या त्या तालुक्यात त्रयस्थ नोंदणीकृत संस्थेमार्फत स्थापित केलेल्या स्वयंचलित हवामान केंद्रात (संदर्भ हवामान केंद्रात) नोंद झालेल्या आकडेवारीचा वापर करावा लागेल.

- १६) संदर्भ हवामान केंद्र हे त्या तालुक्यातील भारतीय कृषि विमा कंपनीने प्राधिकृत (नोंदणीकृत) केलेल्या त्रयस्थ संस्थेमार्फत स्थापित केलेले हवामान केंद्र राहिल.
- १७) ट्रिगर (प्रमाणके) व त्यानुसार देय होणारी रक्कम सहपत्र - २ मध्ये नमुद केलेनुसार निश्चित करण्यात आलेले आहेत.
- १८) वरील सर्व सूचना लक्षात घेवून सर्व संबंधित विमा कंपन्यांनी तात्काळ योजनेची अंमलबजावणी सुरु करावी तसेच या योजनेस प्रसार माध्यमाद्वारे प्रसिध्दी देऊन योजना प्रभावीपणे कार्यान्वीत होईल हे पहावे.
- १९) पुर्नरचित हवामानावर आधारीत पीक विमा योजनेंतर्गत निवडण्यात आलेल्या विमा कंपन्यांनी सर्व महसूल मंडळात विमा कालावधी सुरु होण्यापुर्वी हवामान खात्याच्या मार्गदर्शक सुचनेनुसार स्वयंचलीत हवामान केंद्रे कार्यरत असल्याची खात्री करावी. तसेच त्याठिकाणी संदर्भ हवामान केंद्र उपलब्ध नसल्यास त्यासाठी पर्यायी हवामान केंद्र निश्चित करुन घेऊन योजना राबवावी.

*****